

волі має лише одного суб'єкта – засудженого до позбавлення волі, який відбуває покарання в установі кримінально-виконавчої системи.

Він дає своє визначення поняття злочинності в місцях позбавлення волі: “Злочинність в місцях позбавлення волі – це частина рецидивної злочинності, що виявляється як сукупність повторних злочинів засуджених, вчинених ними в період відбування покарання в установах кримінально-виконавчої системи». Аналогічної думки щодо єдиного суб'єкта злочинності в місцях позбавлення волі дотримуються й окремі російські вчені, у тому числі М.М. Жарких, який дає таке визначення цього явища: “Пенітенціарна злочинність – це масове соціально зумовлене явище, що має кримінально-правовий характер і являє собою сукупність усіх скоєних у державі за певний період злочинів засудженими, а у вузькому розумінні вона характеризується сукупністю злочинів скоєних заслуженими до позбавлення волі в виправних закладах”.

Якщо спів ставляти це поняття з таким поняттям як рецидив та новий злочин то тут потрібно зробити чітке розмежування. На мою думку правильним буде визначити злочинність заслужених в установах виконання покарань як специфічний різновид кримінального рецидиву, оскільки кримінально-карани діяння виняються під час виконання/відбування покарання в вигляді арешту позбавлення або обмеження волі, тобто пенітенціарна злочинність – це різновид злочинного рецидиву за соціально - правовим методом. Злочинний рецидив – це ширше поняття, яке включає в себе даний вид злочинності [3, с. 78].

Якщо звернутись до кримінального кодексу, а саме до ст 50, не сказано про поняття та мету покарання, то викиають питання. У статті введено таке поняття як новий злочин [1, ст 21]. Під новим злочинном законодавстві розуміє сукупність всіх злочинів які були вчинені вперше. Він не розмежуєвє дані злочини чи не рецидив чи будь-який інший злочин. Співставляючи дані три поняття можна дійти висновку що дану норму потрібно змінити. Я пропоную викласти дану статтю в такій редакції:

1. Покарання є законом приймеву що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаючи винною в вчиненні злочину і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод заслуженого.

2. Покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення заслужених та запобігання вчиненню нових злочинів передбачених особливою частиною Кримінального кодексу України.

3. Особлива мета покарання полягає в виправленні та запобігання злочинів з боку осіб які вчинили злочин після відбуття покарання в вигляді позбавлення волі, а також покарання в вигляді позбавлення волі відповідно до Кримінально – виконавчого кодексу та інших нормативно-правових актів.

4. Покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України. – К., 2013.
2. Кіриєв І.І. Современные проблемы криминологии. – М., 1982.
3. Криминология /Под ред. Кузнецовой Н.Ф., Миньковского Г.М. – М., 1998.
4. Криминологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна криминологія) О.М.Джужі-К.НАВС 2013 р.-с.260
5. Запобігання правопорушень у місцях позбавлення волі. В.Л.Ортинський, О.Г.Колба, В.П. Захарчук та інші.: за редакцією Ортинського та О.Г. Колба – Луцьк: Р.П.Іванюк 2010 р.- с.244.

ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ:ОСОБЛИВОСТІ, МЕТА, ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ

Кравець Ярослава Ігорівна, студент навчально-наукового інституту права і психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права і психології Національної академії внутрішніх справ *Глушко А.П.*

Без запобіжних заходів не обходиться жоден кримінальний процес сучасних держав світу, бо за їх допомогою забезпечується належний, заданий законом перебіг досудового розслідування і судового провадження, а в кінцевому підсумку – захист особи, суспільства, держави від кримінальних правопорушень та виконання інших завдань кримінального судочинства. Залежно від того, як законодавець за допомогою кримінального процесуального закону визначив баланс інтересів держави та інтересів особи

через урегулювання мети, підстав, порядку та суб'єктів застосування цих заходів процесуального примусу, можна судити про ступінь свободи в державі і турботу про права людини в ній.

Законодавець у новому Кримінальному процесуальному кодексі стосовно запобіжних заходів за зразок узяв апробований на практиці крізь призму рішень Європейського суду з прав людини із застосування Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод досвід західноєвропейських демократій, а також, образно кажучи, «гіркий» вітчизняний. А тому є надія, що при належному його застосуванні в Україні, як у Європі і всьому цивілізованому світі, під вартою на час досудового розслідування і за судом будуть утримуватися лише ті обвинувачені у вчиненні тяжких та особливо тяжких злочинів, які: злісно не виконуватимуть своїх процесуальних обов'язків, навмисно протидіятимуть нормальному перебігу кримінального провадження, і утримуватися лише для того, щоби вони могли постати перед судом; що врешті-решт наші слідчі ізолятори і інші установи попереднього ув'язнення значно спустошаться.

Перше. Законодавець запровадив нову, європейську, систему запобіжних заходів. Він відмовився від підписки про невийзд, поруки громадської організації або трудового колективу, нагляду командування військової частини. Тепер запобіжними заходами (від найбільш м'якого до найбільш суворого) є: 1) особисте зобов'язання; 2) особиста порука; 3) застава; 4) домашній арешт; 5) тримання під вартою.

Друге. Застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування можливе лише за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором, або за клопотанням прокурора, і віднесене до виключної компетенції слідчого судді, а під час судового провадження – лише за клопотанням прокурора, і віднесене до виключної компетенції суду, який здійснює судове провадження (ч. 2 ст. 176 КПК). Тобто усі запобіжні заходи тепер застосовуватимуться тільки незалежними від сторони обвинувачення судовими органами, не по в'язаними із кримінальним переслідуванням особи.

Третє. Розгляд клопотання про застосування запобіжного заходу проводиться в режимі змагання сторін: з участю прокурора – з однієї сторони, та з участю обвинуваченого і його захисника – з іншої сторони.

За клопотанням сторін або за власною ініціативою слідчий суддя, суд може заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення питання про застосування запобіжного заходу.

Четверте. Закон загалом досить чітко прописує мету, підстави і обставини, які мають враховуватися слідчим суддею, судом при обранні запобіжних заходів як таких та кожного окремого запобіжного заходу зокрема.

Мета застосування будь-якого запобіжного заходу двоєдина: з одного боку – забезпечити виконання обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а з іншого – запобігти його спробам (ризикам, що він може).

Підстава застосування запобіжного заходу також складна: по-перше, це наявність обгрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, а при наявності такої підозри, по-друге, наявність ризиків, які дають підстави вважати, що обвинувачений може здійснити вищезазначені дії (ст. 177 КПК).

П'яте: Обов'язок доказування підстав, у тому числі підстав-ризиків застосування запобіжного заходу, а також, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не може запобігти цим ризикам, покладено на слідчого і прокурора. Якщо вони не впораються з цим обов'язком – суд зобов'язаний відмовити у застосуванні запобіжного заходу (ч. 3 ст. 176 КПК).

Наявність обгрунтованої підозри у вчиненні обвинуваченим кримінального правопорушення, наявність достатніх підстав вважати, що існує хоча б один із ризиків, на які вказує прокурор, означає наявність такої сукупності доказів на момент вирішення питання про обрання запобіжного заходу, неупереджена оцінка якої дає достатні («розумні») підстави слідчому судді, суду переконавшись у тому, що обвинувачений таки міг вчинити інкриміноване йому кримінальне правопорушення, що такі існує ризик його протиправної поведінки, на який вказує прокурор. Але при вирішенні питання про застосування запобіжного заходу абсолютної доведеності обвинувачення та інших обставин-підстав не вимагається. Тут вимагається доведення «розумної» підозри.

Так чи інакше, і на досудовому розслідуванні, і у судових провадженнях законне і справедливе вирішення питання із запобіжними заходами тепер залежать головним чином від рівня незалежності слідчого судді, суду.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України // Голос України. – 2012 – № № 90-91.
2. Лобойко Л. М. Реформування кримінально-процесуального законодавства в Україні (2006-2011 роки). Частина 1.
1. Загальні положення і досудове провадження : монографія / Л. М. Лобойко. – К. : Істина, 2012. – 288 с.

ПРОБЛЕМИ ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ - ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Лисенко Івана Ігорівна, курсант факультету слідчих навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ *Ієрусалимов І.О.*

Кримінальне провадження, як відомо, неможливе без застосування у випадках, визначених законом, певних заходів примусу. У Кримінально-процесуальному кодексі України (КПК України) 1960 року не було не лише окремої глави про заходи процесуального примусу, а й терміна «кримінально-процесуальний примус». У діючому КПК України заходами забезпечення кримінального провадження приділено окремий розділ – другий. Законодавець у статті 131 КПК визначає вичерпний перелік заходів, а саме: 1) виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід; 2) накладення грошового стягнення; 3) тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом; 4) відсторонення від посади; 5) тимчасовий доступ до речей і документів; 6) тимчасове вилучення майна; 7) арешт майна; 8) затримання особи; 9) запобіжні заходи.

В свою чергу запобіжні заходи поділяються на: 1) особисте зобов'язання; 2) особиста порука; 3) застава; 4) домашній арешт; 5) тримання під вартою. А також законодавець визначає, що тимчасовим запобіжним заходом є затримання особи [2]. У цій частині статті дано невичерпний перелік запобіжних заходів. Згідно ч. 1 ст. 493 КПК України, до неповнолітніх підозрюваних чи обвинувачених, крім запобіжних заходів, що передбачені ст. 176 цього Кодексу, може застосовуватися передання їх під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників, а до неповнолітніх, які виховуються в дитячій установі, - передання їх під нагляд адміністрації цієї установи. На підставі вище викладеного хотілося би звернути особливу увагу на такий запобіжний захід, як тримання під вартою.

Тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим статтею 177 цього Кодексу.

Тримання під вартою є найбільш суворим запобіжним заходом, який полягає в ізоляції підозрюваного, обвинуваченого від суспільства, ув'язненні (арешті) й утриманні його під вартою на встановлених законом підставах і умовах. У ч. 1 ст. 183 КПК України говориться, що тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що кожен з більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим статтею 177 цього Кодексу [2], а саме ризикам, пов'язаним із перешкоджанням здійсненню кримінального провадження у будь-яких формах.

Фактичною підставою обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є наявність сукупності неспростовних доказів вчинення підозрюваним, обвинуваченим кримінального правопорушення. Одного лише зазначення в клопотанні про застосування запобіжних заходів обставин про те, що підозрюваний, обвинувачений не виконує покладених на нього процесуальних обов'язків, а також намагається чи намагатиметься переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду чи вчиняти інші дії, направлені на протидію розслідуванню, недостатньо. Зазначене